

Uchodźcy a przedsiębiorczość: wpływ napływu uchodźców z Ukrainy na powstawanie firm w Polsce

Pierre-Louis Vézina (KCL), Cevat Giray Aksoy (KCL, EBRD), Piotr Lewandowski (IBS, RWI, IZA)

Wprowadzenie

Po rosyjskiej inwazji na Ukrainę w lutym 2022 r. Polska przyjęła ponad milion ukraińskich uchodźców, którzy dołączyli do istniejącej społeczności migrantów. Skala i szybkość tego napływu rodzą pytania o jego ekonomiczne skutki – w szczególności o to, czy uchodźcy stanowią obciążenie dla rynku pracy i finansów publicznych, czy też przyczyniają się do wzrostu gospodarczego.

Jednym z kluczowych, a dotąd słabiej zbadanych aspektów tego zjawiska jest przedsiębiorczość. Migranci w wielu krajach częściej zakładają firmy niż osoby urodzone lokalnie, jednak niewiele wiadomo o przedsiębiorczości uchodźców i jej wpływie na rodzimą aktywność gospodarczą. Nasze badanie analizuje ten problem w kontekście Polski, wykorzystując dane administracyjne, rejestry firm i wyniki ankiety przeprowadzonej wśród ukraińskich przedsiębiorców.

Wzrost liczby ukraińskich firm po 2022 roku

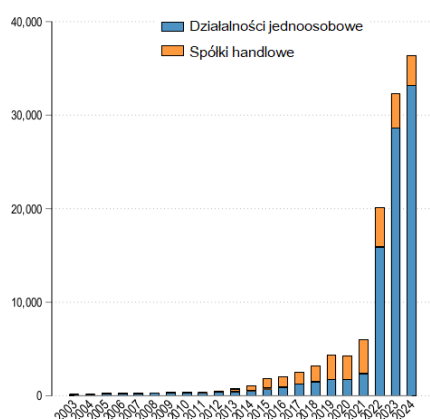
Dane z Krajowego Rejestru Sądowego i CEIDG wskazują na znaczący wzrost liczby przedsiębiorstw należących do obywateli Ukrainy po rozpoczęciu wojny. W 2022 r. zarejestrowano 4458 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz 10 954 jednoosobowe działalności gospodarcze, co stanowiło około 5% wszystkich nowo utworzonych firm w Polsce. W badaniu skupiamy się na spółkach kapitałowych.

Z przeprowadzonej przez nas ankiety wynika, że 58% ukraińskich założycieli przybyło do Polski jako uchodźcy. Oznacza to, że wśród dorosłych uchodźców w 2022 r. powstało około 0,9 firmy na 100 osób, wobec 0,7 w populacji ogółem. Wielu przedsiębiorców przeniosło swoje firmy z Ukrainy, co potwierdziliśmy porównując nazwiska przedsiębiorców z ukraińskim rejestrem przedsiębiorstw.

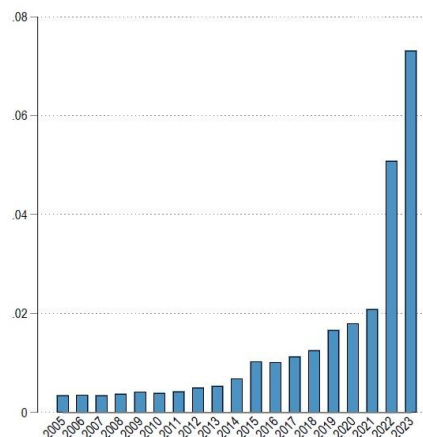
Na poziomie regionalnym (powiatów) większy napływ uchodźców wiązał się z intensywniejszym powstawaniem firm ukraińskich. Wzrost liczby dorosłych uchodźców-mężczyzn o 10% wiązał się z 2,7% wzrostem liczby rejestracji ukraińskich firm w 2022 r. Największy wpływ na tworzenie przedsiębiorstw mieli właśnie mężczyźni, co można tłumaczyć selekcją migracyjną oraz wyższym poziomem przedsiębiorczości wśród mężczyzn niż wśród kobiet.

Wykres 1. Rejestracje firm z ukraińskimi właścicielami w Polsce

Liczba zarejestrowanych podmiotów z właścicielami / beneficjentami narodowości ukraińskiej

Odsetek podmiotów z właścicielami / beneficjentami narodowości ukraińskiej wśród wszystkich zarejestrowanych firm w Polsce

Źródło: Krajowy Rejestr Sądowy (KRS) oraz Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG).

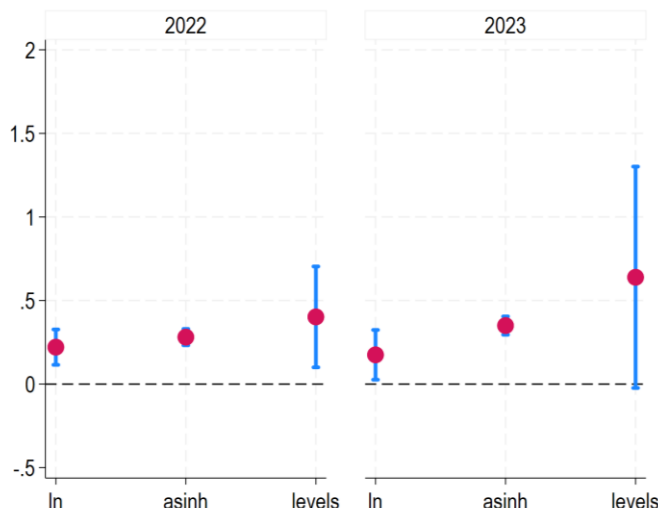
Wpływ firm uchodźców na przedsiębiorczość Polaków

Dla polityki publicznej kluczowe jest pytanie, czy firmy uchodźców wypierają przedsiębiorstwa rodzimych mieszkańców, czy raczej je uzupełniają. Aby to ocenić, oszacowaliśmy wpływ liczby nowo powstałych ukraińskich firm na liczbę nowych firm polskich w przekroju powiatów.

Ze względu na możliwość występowania czynników popytowych, oddziałujących równocześnie na rodzimą i uchodźczą przedsiębiorczość, zastosowaliśmy metodę zmiennych instrumentalnych typu *shift-share*, opartą na zróżnicowanym napływie uchodźców oraz przedwojennej strukturze sektorowej ukraińskiej przedsiębiorczości w Polsce.

Wyniki wskazują, że 10-procentowy wzrost liczby przedsiębiorstw należących do Ukraińców wiązał się ze wzrostem liczby zakładanych firm polskich o 2,3%. W ujęciu absolutnym oznacza to, że każde 10 nowych firm ukraińskich przyczyniało się do powstania 4 firm polskich. Efekt ten jest istotny statystycznie i ekonomicznie, co sugeruje występowanie pozytywnych efektów mnożnikowych (Wykres 2).

Wykres 2. Szacunki efektu mnożnikowego – wpływ powstawania ukraińskich firm na zakładanie polskich przedsiębiorstw

Uwagi: Współczynniki pochodzą z regresji metodą zmiennych instrumentalnych (2SLS) estymowanych według powiatów i sektorów dla 2022 r. (lewy panel) i 2023 r. (prawy panel). Specyfikacje uwzględniają stałe efekty powiatowe i sektorowe oraz średni poziom rejestracji polskich firm w latach 2015–2021. Wyniki w trzech ujęciach: ln (logarytm naturalny), asinh (transformacja odwrotnego sinusa hiperbolicznego) oraz levels (poziomy zmiennych). Przedziały ufności: 95%

Mechanizmy oddziaływania

Zidentyfikowaliśmy dwa główne mechanizmy, za pośrednictwem których przedsiębiorczość uchodźców pobudza lokalną aktywność gospodarczą.

Po pierwsze, **efekt naśladownictwa** – 59% ukraińskich przedsiębiorców wskazało, że po rozpoczęciu ich działalności Polacy tworzyli firmy o podobnym profilu. Sugeruje to proces uczenia się przez obserwację i adaptację modeli biznesowych.

Po drugie, **powiązania w łańcuchach dostaw** – 88% ukraińskich firm sprzedaje swoje towary lub usługi innym firmom w Polsce, a 62% kupuje od lokalnych dostawców. Analiza przepływów międzygałęziowych potwierdza, że rozwój ukraińskich przedsiębiorstw w danym sektorze zwiększa liczbę nowych polskich firm w sektorach powiązanych.

Wnioski

Uzyskane wyniki wskazują, że ukraińscy uchodźcy nie ograniczają rodzimej przedsiębiorczości, lecz ją stymulują. Ich działalność przynosi korzyści nie tylko poprzez tworzenie miejsc pracy i rozszerzanie oferty rynkowej, lecz także poprzez generowanie dodatkowych możliwości dla polskich przedsiębiorców.

Kluczowe znaczenie miało szybkie przyznanie uchodźcom prawa do pracy i prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Długoterminowa przewidywalność ich statusu prawnego oraz ścieżki integracji będzie decydująca, aby pozytywne efekty tej fali przedsiębiorczości utrwaliły się w polskiej gospodarce.

Vézina, P., Aksoy C., Lewandowski P., 2025, Uchodźcy a przedsiębiorczość: wpływ napływu uchodźców z Ukrainy na powstawanie firm w Polsce, IBS Working Paper 07/2025
<https://onlinelibrary.wiley.com/share/author/HC5KPT7RHXDGPWZWFJTM?target=10.1111/irel.70017>